

Д. е. н. Яровенко Т. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПЕРЕХІД ВІД ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ДО ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ

На сучасному етапі розвитку економіки України та інших країн світу пріоритетами політики на всіх рівнях господарювання представляються енергозбереження та енергоефективність. На цьому наголошують «Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»» [1], ISO 50001:2018 «Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та керівництво з використання» [2], Закон України «Про енергозбереження» [3] та інші нормативно-правові акти.

Основними завданнями цих механізмів використання енергетичних ресурсів є:

- сталий розвиток національної економіки та протидія глобальному потеплінню, що є стратегічними довготерміновими цілями задля майбутнього для наступних поколінь;
- зменшення енергоємності виробничих процесів, економія енергоресурсів, зменшення енерговитрат на рівні національного господарства та усіх господарюючих суб'єктів, що є актуальною поточною проблемою сучасності, яка потребує негайного вирішення в умовах сьогодення.

Проведені дослідження [4] свідчать, що терміни «енергоефективність» та «енергозбереження» не є еквівалентами й синонімами, адже представляють собою різні за способами реалізації та результатами механізми.

В цілому у результаті «енергозбереження» суб'єкт господарювання отримує заощадження енергії шляхом економії енергоресурсів та, як наслідок, зменшення енерговитрат.

Така стратегія запроваджується на діючих підприємствах при стабільному обсязі виробництва продукту й незмінному виді енергоресурсу (який

неможливо замінити через моральний знос обладнання та сталість технології). Тобто вона не передбачає зміни технології виробництва.

Протилежною є стратегія «енергоефективності», яка за рахунок впровадження новітніх (ресурсозберігаючих, безвідходних або перехід на альтернативні джерела енергії) технологічних досягнень дозволяє збільшити позитивний економічний ефект (обсяг виробництва, прибуток тощо) або зменшити негативний екологічний вплив за також (або меншого) рівня споживання енергії чи енерговитрат.

Така стратегія можлива під час створення нових підприємств або повної докорінної модернізації існуючих виробництв та потребує значного обсягу інвестицій, що у сучасних умовах є достатньо проблематичним. При цьому суб'єкт може: повністю замінити традиційний енергоресурс на новітні (альтернативний – більш дешеві чи відновлювальний); залучати як традиційні так і нетрадиційні джерела енергії для неї ресурси; може виробляти енергоресурси самостійно за наявності техніко-технологічних можливостей; суттєво (у порівнянні з режимом економії) зменшити споживання традиційного енергоресурсу. Тобто енергоефективність зазвичай може не надати прямої економії енергоресурсів. Додатковим для цієї стратегії є позитивний ефект від поліпшення іміджу на ринку, можливість участі у проектах й грантах рівних рівнів задля залучення додаткового фінансування, отримання пільгового кредитування, субсидій й дотацій, податкові пільги тощо.

Використання потенціалу заходів з енергозбереження є вичерпаним адже вони потребуються мінімальних інвестиційних витрат. Крім того ефект від впровадження режиму економії зазвичай не досягає достатнього для підвищення ефективності діяльності суб'єкта розміру.

Впровадження енергоефективності (на відміну від енергозбереження) стикаються з рядом проблем. Так, наприклад, заміщення природного газу деревиною чи вугіллям є вимагає повну заміну обладнання, що зазвичай неможливе. Альтернативні джерела енергії (метан вугільних родовищ,

біопаливо тощо) на сучасному етапі розвитку енергетики України мають незначні обсяги не в змозі замінити імпорту природного газу.

Частковим вирішення проблем енергоефективності є інноваційні розробки, щодо конверсії твердих енергоресурсів (в т.ч. вуглецевмісних) у газоподібний стан, створення синтетичного газового палива. Але подібні дії повинні потребувати інвестицій та вимагають законодавчої й фінансової підтримки з боку держави, що є світовою практикою.

Судячи з вище зазначено в умовах конкурентної боротьби та підвищення цін на енергоресурси перехід від енергозбереження до енергоефективності є не тільки стратегічно необхідним, а й закономірним та еволюційним.

Тільки впровадження енергоефективних систем на основі забезпечення інтенсивного розвитку відновлювальної енергетики та запровадження альтернативних джерел енергії дозволить Україні уникнути енергетичної залежності та забезпечити її енергобезпеку у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»: Розпорядження Кабінету міністрів України від 18.08.2017 р. № 605-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80> (дата звернення: 31.05.2018).
2. ISO 50001:2018(en). Energy management systems – Requirements with guidance for use URL: <https://www.iso.org/obp/ui/ru/#iso:std:iso:50001:ed-2:v1:en> (дата звернення: 01.03.2020).
3. Про енергозбереження: Закон України від 01.07.1994 р. № 74/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.03.2020).
4. Яровенко Т. С., Шевцова О. Й. Економічні проблеми енергозбереження та енергоефективності на підприємствах. Ефективна економіка. 2018. № 7. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7237> (дата звернення: 13.09.2019).